

ע"פ 50766/08/17 - מוחמד אבו סביתאן נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייליים

עפ"ת 50766-08-17 מוחמד אבו סביתאן נ' מדינת ישראל
לפני כב' השופטים: י' נועם - סגן נשיא, ר' פרידמן-פלדמן וא' אברבנאל
המערער מוחמד אבו סביתאן
על-ידי ב"כ עו"ד יוסי ראובן

נגד

המשיבה

מדינת ישראל

באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

פסק דין

השופטת ר' פרידמן-פלדמן:

1. ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בירושלים (כבוד השופט נאיל מהנא), מיום 13.7.2017, בת"ד 6350-10-15, לפיו נגזר על המערער - שהורשע בעבירת גרימת מוות ברשלנות בתאונת דרכים, לפי סעיף 304 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, ובעבירת גרם נזק לאדם ולרכוש, לפי תקנה 21(ב)(2) לתקנות התעבורה - מאסר בפועל למשך 12 חודשים, מאסר על תנאי, פסילה מנהיגה למשך 10 שנים, פסילה על תנאי ופיצוי למשפחת המנוח בסכום של 20,000 ₪.

הערעור הוגש בעניין תקופת המאסר בפועל, תקופת הפסילה בפועל וסכום הפיצוי. בדיון חזר בו ב"כ המערער מהערעור בנוגע לפיצוי למשפחת המנוח.

כתב האישום המתוקן

2. בבית משפט קמא הגיעו הצדדים להסדר טיעון, במסגרתו תוקן כתב האישום. בהסדר הטיעון הוסכם כי הצדדים לא יחרגו מעובדות כתב האישום המתוקן ולא יוסיפו עליהן. לא הייתה הסכמה בעניין העונש.

להלן עובדות כתב האישום המתוקן, כפי שהובאו בגזר דינו של בית-משפט קמא:

ביום 07.08.13 סמוך לשעה 15:00, נהג המערער בטנדר מסוג איסוזו, בדרך יצחק הנדיב, מירושלים להר הזיתים, כביש עירוני בו המהירות המרבית המותרת הינה 70 קמ"ש.

לצדו של המערער ישב המנוח, פארס צאלח ז"ל, ובמושב האחורי ישבו שלושה נוסעים נוספים: וסאם אבו-סביתאן; עבדאללה סביתאן ומנתסר שבאנה.

במקטע בו הכביש מתעקל שמאלה, האטה משאית, ואחריה האט אוטובוס ובו 44 תיירים. המערער הבחין בהאטת מהירות האוטובוס וניסה לבלום את רכבו, אולם בשל מהירותו לא הצליח לעשות כן ופגע בעוצמה רבה בחלקו האחורי של האוטובוס שניזוק.

כתוצאה מעוצמת ההתנגשות, נגרם נזק כבד לחלקו הקדמי של הטנדר שנכנס מתחת לחלקו האחורי של האוטובוס, וחלקו האחורי התנתק מהאחיזה בכביש.

כתוצאה מהתאונה נפצע המנוח ומותו נקבע בחלוף כשעה בבית החולים; וסאם נפצע ונגרמו לו שברים בירך ימין ובזרוע שמאל; לעבדאללה נגרמו חבלות שטחיות שלוו בכאבים ולמערער נגרם שבר באפו.

בכתב האישום נטען כי במעשיו המתוארים לעיל, גרם המערער ברשלנותו למותו של פארס, וכן גרם נזק לאדם ולרכוש.

גזר דינו של בית-משפט קמא

3. בגזר דינו, התייחס בית-משפט קמא לענישה הראויה בעבירה של גרימת תאונה קטלנית ברשלנות, וציין כי בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון, בע"פ 6755/09 אלמוג נ' מדינת ישראל (16.11.09), ישנם בקביעת מתחם העונש ההולם שלושה כללים מנחים: דרגת הרשלנות; עקרון קדושת החיים ושיקולי הרתעה, בגינם בדרך כלל ראוי לגזור עונש מאסר בפועל ופסילה מנהיגה לתקופה הולמת; ומתן משקל מופחת לנסיבות האישיות של הנאשם.

בעניינו של המערער קבע בית-משפט קמא, כי "במקרה דנן, אין לומר כי מדובר ברשלנות ברמה הנמוכה. נסיבות אירוע התאונה מצביעים על כך שמדובר ברשלנות ברמה בינונית שכן, הנאשם נהג במהירות גבוהה מהמהירות המותרת בכביש מתעקל שמאלה ועל אף שהבחין בהאטת מהירות האוטובוס וניסה לבלום את רכבו, לא הצליח לעשות כן וזאת בשל מהירות נסיעתו ולפיקך, פגע בעוצמה רבה בחלקו האחורי של האוטובוס שנסע לפניו".

בית משפט קמא קבע, כי מתחם העונש ההולם נע בין שישה לבין 24 חודשי מאסר בפועל, ופסילה מנהיגה לתקופה ממושכת.

לגבי קביעת העונש המתאים, התייחס בית-משפט קמא לגילו הצעיר של המערער, שהינו יליד 1993; להיעדר עבר פלילי; לכך שהמערער נטל אחריות למעשיו בהזדמנות הראשונה; וכן התחשב בצער שנגרם למערער כתוצאה מהאירוע הטראומטי והטראגי שבו איבד את חברו.

עוד התחשב בית המשפט בתסקיר שירות המבחן שהוגש בעניינו של המערער, אך לא מצא מקום לקבל את המלצת שירות המבחן, להטלת שירות לתועלת הציבור ולחילופין מאסר לריצוי בעבודות שירות, שכן "מדובר בעונש החורג לקולא ממתחם הענישה הראוי והוא לא משקף כלל את מדיניות הענישה הראויה". בית-משפט קמא קבע, כי "נוכח נסיבות התאונה אני ממקם את עונשו של הנאשם בתקרת השליש הראשון של המתחם", ובהתאם לכך גזר על המערער עונש כמפורט לעיל.

טענות הצדדים בערעור

4. ב"כ המערער טוען, כי נסיבות התאונה מצביעות על רשלנות ברף הנמוך ולא ברמה בינונית, ובהתאם לכך יש לגזור עונשו של המערער.

עוד טען, כי גם על פי רמת הרשלנות שקבע בית המשפט, היה מקום להעמיד את הרף התחתון של מתחם העונש ההולם על שישה חודשים, שיכול שירוצו בעבודות שירות.

בנוסף טען, כי היה מקום לגזור על המערער עונש בתחילת השליש הראשון של מתחם הענישה - כלומר, גם על פי מתחם העונש ההולם שקבע בית המשפט, היה מקום להסתפק בשישה חודשי מאסר בפועל.

ב"כ המערער טוען עוד, כי היה מקום לקבל את המלצת שירות המבחן, ולהטיל על המערער ענישה שיקומית.

5. ב"כ המשיבה טוענת, כי אין להתערב בגזר דינו של בית-משפט קמא.

6. כל אחד מהצדדים הגיש פסיקה לתמיכה בטענותיו.

דין והכרעה

7. על פי פסיקת בית המשפט העליון, העונש הראוי למי שהורשע בעבירת גרימת מוות ברשלנות, הנו ככלל מאסר בפועל. למידת הרשלנות בכל מקרה ומקרה, השלכה ממשית על העונש שנגזר על הנאשמים.

בפסק הדין ברע"פ 2996/13, 4845/13, 6926/13, טטיאנה נייאזוב ואח' נ' מדינת ישראל (13.8.2014), קבע בית המשפט:

"העונשים שהוטלו על המבקשים אינם בכלל אלה. בשל רף הרשלנות המשתקף מנסיבות התאונות וחרף הנסיבות האישיות; הם משקפים את הצורך במאבק בקיפוח חיי אדם בדרכים, המהוה, למרבה הצער, תופעה שכיחה במחוזותינו, ומדיניות הענישה משקפת את היחס לקדושת חיי אדם. האמת תורה דרכה, כי הענישה במקרי גרימת מוות ברשלנות בגדרי תאונות דרכים או תאונות אחרות היא אתגר קשה, שכן עסקינן ככלל בנאשמים נורמטיביים שמעדו והתרשלו בהיסח הדעת של רגע, וחרב עולמן של שתי משפחות; בראש וראשונה, וברמה עילאית, של משפחת הקרבן שקופדו חיי בשל רשלנות; אליה נכמר הלב. אך במרבית המקרים ישנה גם טראומה לפוגע ולמשפחתו, לא רק בשל הענישה אלא בשל המעשה, ומאמינים אנו איפוא כי הנאשמים מתייסרים אף הם, בכלל וגם בפרשה שלפנינו. כפי שאמרו זאת בתי המשפט הקודמים בתיקים אלה שלפנינו, מלאכת גזירת הדין בכגון דא קשה היא מן הרגיל, וכדברי הנשיא שמגר בר"ע 530/84, שפר נ' מדינת ישראל, פ"ד לח (4) 162, 163 "...שאנו דנים בעבירה שאינה כרוכה בפגמים מוסריים או בשחיתות, אלא ביטויה כידוע לכולנו, באופן התנהגותו של האדם הנוהג ברכב". מכל מקום, בנסיבות אלה של אבדן חיים, לעובדת מותם של הקרבנות ולקדושת חייהם נודעת חשיבות רבה בענישה; עוד משכבר הימים כתב מ"מ הנשיא זילברג (ע"פ 211/66 שפירא נ' היועץ המשפטי לממשלה פ"ד כ(3) 375, 382 (1966)) דברים אלה שלא פג טעמם: "לי נראה כי הוראת המינימום האמורה בסעיף 64 של פקודת התעבורה (נוסח חדש) באה לטעת בלב האזרח יחס של הכרת כבוד מיוחדת בפני קדושת החיים, ולכן משהוכחה רשלנותו של הפוגע הממית שומה עלינו להטיל עליו עונש מאסר, חוץ אם אשמתו היא כקליפת השום ממש - דבר שלא אירע במקרה שלפנינו". על כן ההתחשבות בנסיבות האישיות לפטור ממאסר בפועל תהא במקרים חריגים, וכמובן תוך הבאה בחשבון של מידת הרשלנות בכל מקרה ספציפי)..."

8. כאמור, מידת הרשלנות, הנקבעת בכל מקרה על פי נסיבותיו, משליכה באופן ממשי על מתחם העונש ההולם.

יצוין, כי בניסוח כתב-האישום המתוקן נפל פגם, בכך שלא נכללה בו פסקה המפרטת את פרטי הרשלנות המיוחסים למערער בגרימת התאונה הקטלנית, למרות שהמאשימה נוהגת לעשות בדרך כלל. עם זאת, המערער הודה בגרימת מוות ברשלנות, בזיקה לעובדות שצוינו בכתב-האישום.

כאמור, על-פי עובדות כתב-האישום, כלי הרכב שנסעו לפני המערער, משאית ואחריה אוטובוס, האטו את מהירות

נסיעתם, בקטע שבו הכביש מתעקל שמאלה. כן צוין, כי בשל המהירות שבה נסע המערער, הוא לא הצליח לבלום את רכבו, והתנגש בעוצמה רבה באוטובוס שנסע לפניו. על פי עובדות כתב האישום, המערער נסע במהירות 80 קמ"ש, במקום בו המהירות המותרת הינה 70 קמ"ש, ומכאן שנהיגתו חרגה במעט מהמהירות המותרת.

בדיון בערעור טענה ב"כ המשיבה כי הרשלנות מתבטאת גם באי שמירת מרחק, אולם נתון זה אינו חלק מעובדות כתב-האישום, כאמור לעיל. נטען גם, כי העובדה שהמערער נסע בנתיב הימני מבין שלושה נתיבים (כמפורט בכתב האישום) הטילה עליו חובה לצפות נסיעה איטית של כלי הרכב שלפניו.

בנסיבות האמורות, ולאור עמימות כתב האישום המתוקן שהוגש במסגרת הסדר הטיעון, לא ניתן לקבוע כי מדובר ברשלנות ברמה בינונית, כפי שנקבע בגזר הדין, אלא ברמה בינונית עד נמוכה, עת נסע המערער במהירות גבוהה במידה מסוימת מזו המרבית המותרת, ולא הצליח לבלום בזמן ולמנוע את ההתנגשות.

על אף השינוי בקביעת רמת הרשלנות, הרי שהרף התחתון של מתחם הענישה ההולם, לעובדות המקרה שבתיק זה, הינו מאסר בפועל של ממש למשך מספר חודשים.

9. אשר לעונש בתוך המתחם - מדובר באדם צעיר שבעת התאונה טרם מלאו לו 20, נעדר עבר פלילי, שקיבל אחריות למעשיו. למרות נסיבותיו של המערער, בחר בית המשפט למקם את עונשו בתקרת השליש הראשון של המתחם, וזאת, כאמור "נוכח נסיבות התאונה". ואולם, נסיבות התאונה רלוונטיות לקביעת מתחם העונש ההולם ולא לקביעת העונש בתוך המתחם, ולפיכך היה מקום לגזור את עונשו של המערער בחלקו התחתון של מתחם הענישה.

10. בנסיבות אלה, אנו מקבלים את הערעור באופן חלקי, במובן זה שרכיב המאסר בפועל יעמוד על שמונה חודשים, חלף 12 חודשים שנקבעו בגזר דינו של בית-משפט קמא. תקופת הפסילה בפועל תקוצר אף היא, ותעמוד על שמונה שנים, חלף 10 שנים שקבע בית-משפט קמא. מתקופת הפסילה בפועל ינוכו שלושה חודשי הפסילה המנהלית. יתר חלקי גזר הדין יעמדו בעינם.

11. על המערער להתייצב לריצוי עונשו ביום 4.3.18 בשעה 9:30 בבית המעצר "ניצן" שבמתחם כלא "איילון".

המזכירות תשלח העתק פסק הדין לבאי-כוח הצדדים, לשירות המבחן ולשירות בתי הסוהר.

ניתן היום, ט"ו בטבת התשע"ח, 02 בינואר 2018, בהיעדר הצדדים (על-פי הסכמתם).

אלי אברבנאל, שופט

רבקה פרידמן-
פלדמן, שופטת

יורם נועם, סגן נשיא